

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
 איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
 מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשות מטות מסעי תשפ"א | גליון מס' 300

פרשת מטות

וידבר משה אל ראשי המטות וגו' זה הדבר אשר צוה ה' (במלכ ל 3)

זה הדבר - משה נתנבא, בכה אמר ה' כחצות הלילה. והנביאים נתנבאו, בכה אמר ה'. מוסף עליהם משה, שנתנבא בלשון זה הדבר. (כס"ו)

בטעם הדבר, שרק משה רבינו היה מתנבא ב'זה הדבר', כבר כתבו המפרשים, שהוא לפי שהיתה השכינה מדברת מתוך גרונו. אלא שעדיין צריכים אנו לידע, מדוע אכן רק משה זכה במעלה זו, שתדבר השכינה מתוך גרונו.

ויש לומר, כי הנה כתב בספר 'עמודי שבעה', בשם הרמ"ע, שכל הנשמות היו תלויות באדם הראשון, בשעה שאכל מעץ הדעת. יש שהיה תלוי בפיו ויש שהיה תלוי בראשו. וכך, בשאר כל האיברים. וכולם הלכו אחר עצת חוה ונהנו מן האכילה. אולם משה רבינו, היתה נשמתו תלויה בצווארו של אדם הראשון, במקום הקנה, מקום שאין בו לא אכילה ולא שתיה. ולא נהנה כלל מן האכילה הזו.

לכן אמרו, שהיתה השכינה מדברת מתוך גרונו, ולא אמרו מדברת מתוך פיו. לרמוז על מדרגתו של משה רבינו, אשר היות והיתה נשמתו, תלויה בגרונו של אדם הראשון, בחלק הקנה שבה, לא השתתפה בחטא עץ הדעת. ולכן זכה למעלה יתירה זו, יותר משאר הנביאים, אשר לנשמתם היה כן חלק והנאה, בחטאו של אדם הראשון.

(זרע שמשון פרשת מטות, מאמר א)

איש כי ידר נדר לה' או השבע שבעה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (במלכ ל 5)

מצאנו ב'שולחן ערוך', בתחילת הלכות נדרים, (יורה דעה סימן רג), שני פסקי הלכה, הנראים כסותרים זה

את זה. בתחילה (סעיף ד) כתב, 'צריך ליהזר, שלא ידור שום דבר. ואפילו צדקה, אין טוב לידור. אלא אם ישנו בידו יתן מיד. ואם לאו, אל ידור עד שיהיה בידו'.

מנגד, בהמשך דבריו (סעיף ו) כתב, 'האומר אשנה פרק זה וירא שמא יתשל בדבר, שרי ליה למנדר לזרוזי נפשיה'.

דרכים שונות נאמרו, ליישב ולבאר את ההבדל, בין מצות צדקה, לבין מצות לימוד התורה.

א. ב'טורי זהב' (שם ס"ק ה) כתב לחלק, כי לימוד התורה, נקרא מצוה שבגופו. ואילו מצות צדקה, היא מצוה שבממונו. ובמצוה התלויה בממונו, מתגבר היצר הרע יותר, למנוע את האדם ממנה. לכן לא ידור בצדקה, שמא יתגבר עליו יצרו וימנע מעשיית המצוה. אולם, מצות לימוד התורה, אין יצר הרע מתגבר כל כך כנגדה. לכן אין לחשוש, שמא לא יקיימנה.

ויש להעיר על תירוצו, כי לפי סברתו, כל מצוות שבממון, כגון סוכה ולולב, יצר הרע מתגבר כנגדן. וממילא, על האדם להימנע מלידור בהן, על מנת לזרז עצמו. אך מלשון ה'שולחן ערוך' נראה, כי רק במצות צדקה, יש להימנע מלידור. מה שאין בשאר מצוות, גם אלו שבממון.

ב. ה'לחם חמודות' כתב ליישב, על פי מה שמספרת הגמרא (תענית ח:), כי בימי רבי זירא, גזרו גזירה על היהודים. וגזרו עוד, שלא ישבו בתענית. אמר אז רבי זירא, נקבל על עצמנו לישב בתענית. ולכשתתבטל הגזירה, נשלים את התענית. למדנו מכאן, כי ברגע שקיבל אדם על עצמו לעשות מצוה, נחשב לו כאילו עשה, עד שהיא מגינה עליו כבר מעכשיו.

והנה אמרו בגמרא (סוטה כא.), שמצות לימוד התורה מצילה מיצר הרע. אך מצוה אחרת, אינה מצילה ממנו.

לכן, כאשר אדם נודר ליתן צדקה, אף שמיד נחשב לו כאילו כבר קיים המצוה, מכל מקום, אין היא מגינה

עליו מיצרו הרע, שמבקש למנעו מקיומה. אולם, כאשר אדם נודר ללמוד תורה, היות ומיד נחשב לו כאילו כבר למד, אזי המצוה הזו עצמה, מגינה עליו מיצרו הרע, שלא יצליח למנעו ממנה.

אך גם תירוץ זה, נדחה מטעם הנ"ל. כי לדבריו, רק בנוגע למצות תלמוד תורה, מותר לאדם לידור, כדי לזרז עצמו. מה שאין כן בשאר מצוות. והלא בפירוש פסק ב'שולחן ערוך', כי גם בשאר מצוות, אם חושש אדם מיצרו, שיקבש למנוע אותו מהן, מצוה לידור בהן, כדי לזרז עצמו לקיימן.

ג. אלא נראה לחלק בין מצות צדקה, לבין שאר מצוות. כי כאשר נודר אדם לצדקה, עליו לקיים את נדרו מיד. וכדברי רבא (ראש השנה ו), שהנודר לצדקה, אם אינו מקיים מיד את נדרו, הריהו עובר ביבל תאחר', משום שהעניינים נמצאים בכל עת. לכן, אין ראוי לידור לצדקה, כי יש יותר מקום לחשוש, שמא יעבור ביבל תאחר', אם יתעכב מעט מלשלם נדרו.

אולם שאר מצוות, אין אדם חייב לקיימן מיד, בסמוך לנדרו. וגם מצות לימוד התורה, יש פעמים שאדם פטור ממנה, כגון בשעת מלאכתו וכדומה. ובפירוש אמרה תורה (דברים יא יד), 'ואספת דגנך ותירשך ויצהרך'. אשר על כן, הותר לאדם לידור בכל המצוות, כדי לזרז עצמו בהן. כי גם יתעכב מעט מלקיימן, עדיין לא יעבור על נדרו.

(זרע שמשון פרשת מטות, מאמר ב)

~~~

פרשת מסעי

ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור ובאלהיהם עשה ה' שפטים (במדבר לג ז)

שומה עלינו להבין, מהו הקשר שבין שני חלקי הפסוק. היינו, בין תחילתו 'ומצרים מקברים' לבין סופו 'ובאלהיהם עשה ה' שפטים'.

יתכן לפרש, בהקדם מה שכתב רבינו בחיי (שמות יב

יב), כי בליל חג הפסח, לא הרגישו המצריים כלל, במכה שבאה על אליליהם. רק בבוקר, כאשר השכימו ובאו אל בית תועבותיהם, נחשפו למכת אלהיהם. לכן, כאשר מתארת התורה בחומש שמות, את שעת מכת בכורות, אינה מזכירה מאומה, מעונשם של אלהי מצרים.

והנה בפסוק הקודם (לעיל ג) מספרת לנו התורה, 'ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים'. וקשה, מפני מה המתין ה' עם יציאת מצרים, עד למחרת בבוקר. בשלמא, אם היתה סיבת ההמתנה, כדי שתהיה היציאה לעיני אומות העולם, היה ניחא. כי היינו מפרשים, שהמתין ה', עד לשעת הבוקר, בה יוכלו האומות לחזות ביציאה.

אולם, אחר שמחשיב הכתוב, רק את היציאה לעיני מצרים, מדוע המתין עמה עד הבוקר. הלא גם אם היו יוצאים בלילה, היה זה לעיני כל מצרים. וכמו שמעיד הפסוק (שמות יב לג), 'ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים'. ועוד, שבהמתנה עד לשעת בוקר, יש מקום לחשוש, שמא ישוּבו לחזק את ליבם ולהתחרט מן השחרור.

תמיהות אלו, בא הפסוק ליישב. ולכן הוא מוסיף לאמור, 'ובאלהיהם עשה ה' שפטים'. כי לעת בוקר, יצאו המצרים לקבור מתייהם, בסמיכות למקום תועבותיהם (כדברי הרבינו בחיי פרשת בא, שמות יב א). או אז, גילו לפתע, איך שגם באלהיהם עשה ה' שפטים. נמצא איפה, שהיתה שעה זו עבורם, ממש כשעת המכה. וממילא, בטל לו החשש, כי דווקא כעת יחזק ליבם וימנעו, את יציאתם של בני ישראל.

וזה עצמו היה רצון ה'. כי גם חלק זה של המכה, היינו עשיית השפטים באלהי מצרים, ירגישו בו המצריים, בנוכחותם של בני ישראל, ובכך תגדל חרפתם. לכן, המתין ה' עם הוצאת בני ישראל ממצרים, עד שהגיע הבוקר.

(זרע שמשון פרשת מסעי, מאמר א)

חזק חזק ונתחזק

טוב שמוע

הסיום המאחד

בעזר ה' יתברך, אנו מתארגנים זו השנה השלישית, לסיום הספר הקדוש 'זרע שמשון' על חמשה חומשי תורה ומגילות, עד היארצייט בתאריך ו' אלול. לבחירת פרשה התקשרו כבר עכשיו 05484-69674 ניתן להשאיר הודעה.

להארות משוב וכן לקבלת העלון במייל lk0772027554@gmail.com

